

Suomen Kylät ry
EU-vaaliohjelma
2024

**KESTÄVÄ JA
HUOLTOVARMA
EUROOPPA**

Suomen Kylät
Finlands Byar

Taitto: Simo Siirilä ja Anssi Ketonen Kuvat: Anssi Ketonen

Johdanto - tuhansien kylien Eurooppa

Tämä EU-vaaliohjelma sisältää 3500 kyläyhdistyksen ja 53 Leader-ryhmän ratkaisuehdotuksia yhteisen EU:n kehittämiseen. Suomi on EU:n Leader- ja kylätoiminnan mallimaa. EU-euroilla laitamme liikkeelle ruohonjuuritason toimintaa elinvoimaisen ja yhteisöllisen maaseudun puolesta. Kestävällä siirtymällä puhtaaseen energiaan ja teollisuuteen vahvistetaan paikallistaloutta ja paikallisyhteisöjä.

Kriisien keskellä tarvitaan yhteisöllisyyttä. Koronakriisin jälkeen ja Venäjän hyökkäyssodan aikana tarvitaan entistäkin enemmän yhdessä tekemistä, yhteistyötä ja vahvempaa varautumista poikkeusoloihin. Me Euroopan kyläjärjestöt tuemme varautumista ja lisäämme turvallisuuden tunnetta jokaisessa EU-alueen kolkassa. Suomessa kylätoimijat ja vapaaehtoiset ovat tukeneet ja työllistäneet ukrainalaisia turvapaikanhakijoita. EU:n on tehtävä töitä rauhan eteen ja tunnistettava paikallistoimijat varautumisen tukena.

Euroopan unioni on maaseutukehittäjän merkittävin rahoituslähde ja siksi maaseudun asujan arkiympäristössä vahvasti läsnä. Maaseutukehityksemme on vahvasti EU- osarahoitteista. Suomalaista maaseutua kehitetään eniten EU-rahoituksella. Petteri Orpon hallitusohjelman 137,5 miljoonan euron leikkaukset CAP-suunnitelmaan luovat tummia pilviä maaseudun kehittämisen ylle. Leikkauksien myötä menetetään muille jäsenmaille resurssia maaseudun elinvoimaan: yrittäjyyteen, innovaatioihin, nettiyhteyksiin ja kestävään siirtymään.

Suomen maaseutu tarvitsee tukea pysyäkseen elinvoimaisena. Euroopan Unionin tekemät päätökset vaikuttavat voimakkaasti Suomen maaseutuun. On tärkeää olla mukana vaikuttamassa päätöksen tekoon niin, että Suomen erityisolot otetaan paremmin huomioon päätöksenteon eri vaiheissa. Ilman EU:n hanke- ja yritystukia kylät olisivat oman onnensa nojassa. Hanketukien avulla on kehitetty yritystoimintaa, kylien harrastusmahdollisuuksia, digitalisaatiota, liikuntapaikkoja, yhteisötiloja ja maaseutumatkailua. Uusimpana rahoitusmuotona älykkäät kylät toimivat kestävästi ja ympäristön puolesta.

Olemme osa Euroopan unionia ja osaamme hyödyntää sen mahdollisuudet. Aktiivinen kansalaisyhteiskunta ja vahvat lähiyhteisöt ovat olemassaolon ehto maaseudun tulevaisuuden kannalta. Suomalainen ruoantuotanto on turvattu. On estettävä alueiden eriarvoistumista ja tasattava alueiden kehityseroja. EU:n tulee satsata liikenne- ja verkkoyhteyksiin maaseudulla. Koko EU:n alueella tulee mahdollistaa työnteko paikkariippumattomasti.

Maaseudun kehittäminen yhdessä rintamassa, tulevaisuuden haasteisiin tarttuen on välttämätöntä. Suomi on EU:n mallimaa, joka noudattaa sääntöjä tiukasti ja rakentaa vielä omatkin siihen päälle. On riski, että byrokraattinen sääntely tekee innovatiivisesta kansalaisyhteiskunnan toiminnasta raskaampaa ja hankalampaa. EU mahdollistaa hanke- ja yritystuilla kylien ja paikallistalouden vahvistumisen, jos kylillä itsellään on halua tarttua toimeen.

1 EU TURVAA LEADER-RAHOITUKSEN

Suomi saa vaikuttavia tuloksia EU-rahoituksella Leader-ryhmien kautta. Suomen 53 Leader-ryhmän hallituksessa yli 600 maaseudun toimijaa toimii EU-päätäjänä, jotka valitsevat parhaat hankkeet kotiseutuansa kehittämään. Leader-ryhmien toiminta-alueella asuu yli 2 miljoonaa suomalaista.

Leader-rahoitus pidetään CAP:n II-pilarin rahoituksesta vähintään nykyisellä 5,6 prosentin tasolla siten, että euromääräinen osuus ei vähene ja sitä kasvatetaan tulevilla ohjelmakaudella. EU:n yhteisiin tehtäviin, niin uusiin haasteisiin kuin maaseutu- ja aluepolitiikkaan, on taattava riittävä rahoitus. Suomelle erityisen tärkeän maaseudun kehittämisen rahoitus on myös turvattava ja rahoitusta jatkettava CAP-suunnitelman kautta, osana DG Agrin toimialaa. Maaseudun alhaalta ylöspäin- kehittämissä resurssi eli Leader-rahoitus pidetään korvamerkittynä myös seuraavalla CAP-kaudella. On tunnistettava riski, että jos korvamerkintä poistetaan, voivat EU-jäsenmaat lopettaa Leader-rahoituksen.

EU parantaa maaseutukehittäjän resursseja, mutta toisaalta myös ohjaa rahoituksella toimintaa vahvasti samankaltaisiin teemoihin. On oltava tilaa rahoittaa ja tunnistaa paikallisista tarpeista nousevia yllättäviäkin teemoja. EU-rahoituksessa tulee huomioida myös innovatiiviset asiat, ja tuettava monirahastoisuutta.

Leader-ryhmä on matalan kynnyksen kanava saada tietoa EU-rahoituksesta. Leader-ryhmät neuvovat yhdistystoimijoita ja yrittäjiä kaikissa EU-rahoitusasioissa.

2 KETTERÄ EU KARSII BYROKRATIAA

EU-rahoitus on maaseututoimijoille erittäin tärkeää ja sillä on merkittäviä positiivisia vaikutuksia Suomen maaseutualueille. Tiukalla sääntelyllä ja hankebyrokratialla on negatiivisia vaikutuksia kehittämiseen ja hankkeiden hakemiseen. CAP-ohjelman laadinnassa tulee keventää byrokratiaa. Kehittämiskeinot tuodaan helpommin kaikkien saavutettavaksi.

Monirahastoisuus otetaan käyttöön. Maaseutukehittäjille järjestetään koulutuksia ja tukea hankehakemiseen ja Hyrrä-järjestelmän käyttöön.

Tarvitsemme vähemmän, mutta parempaa EU-lainsäädäntöä. Jokaista EU-rahoituksen hakulomaketta yksinkertaistetaan. EU:n yhteisen maaseutupolitiikan ohjeiden ja sääntelyn lisäksi Ruokavirasto ja maa- ja metsätalousministeriö pitää sääntelyn ja tarkastamisen mahdollisimman kevyenä. EU-rahoituksella edistetään kokeilukulttuuria ja keveitä pilotteja.

3

TOIMIVA NETTI JA SAAVUTETTAVAMPI MAASEUTU EUROOPASSA

Tietoliikenneyhteydet ja toimiva verkko-yhteys tarvitaan koko EU:n alueella. Toimiva yhteys mahdollistaa joustavan työn, digitalisaation kehityksen ja kestävä siirtymän koko Euroopassa. Maaseudun kehittämiseen liittyvien laajakaistatukien avulla on vaikutettu myönteisesti Suomen maaseutuun. Puhelin- ja tietoliikenneyhteydet pitää turvata kaikilla EU:n maaseutualueilla, sillä kyseiset asiat ovat EU:n vaikutuspiirissä.

Mahdollistetaan entisestään tietoliikenneyhteyksien kehittämisen myötä väestön siirtymistä asumaan, opiskelemaan ja työskentelemään maaseutumaisissa olosuhteissa. Näin voidaan parantaa ihmisten terveyttä sekä fyysisesti että psyykkisesti. Ihmisen hyvällä luontoyhteydellä on monipuolisia terveyttä parantavia vaikutuksia.

Tuetaan vapaata liikkuvuutta ja toimivia valokuitu- ja laajakaistayhteyksiä, jotka mahdollistavat paikallistalouden vahvistumisen EU:n maaseutualueilla. Toimiva verkkoyhteys koko Eurooppaan –kampanja aloitetaan yhdessä muiden EU:n maaseutujärjestöjen kanssa. Liikennehankkeiden resursseja suunnataan metropoli- ja kaupunkiliikenteen lisäksi myös maaseudun matkailu- ja lähiliikenteeseen. Tuetaan paikallisen

liikenteen kokeiluja sekä kylä- ja maaseutumatkailua tukevia liikenneratkaisuja myös EU-varoin.

EU-rahoituksella kokeillaan lentäviä tavara- ja ruokapalveluita. Drone-lentoja pilotoidaan kylissä osana lentäviä palveluita. Suomessa maaseudun ja kylien pienlentokentillä varaudutaan matkustajia kuljettaviin sähkölentoihin. Finavian arvioiden mukaan lentävät sähkökoneet ja 10-30 matkustajan sähkölennot voivat alkaa jo 2028 Suomessa.

4

OSALLISTAVA EU JA VAHVA KANSALAISSYHTEISKUNTA

CAP-suunnitelmassa arvostetaan ja tunnustetaan talkootyön merkitys. Suomi on paikalliskehittämisen mallimaa, joka saa kotiseudun toimijat tekemään talkoita ja kehittämään yhdessä asuinympäristöään.

Talkootyön arvostuksen tulee näkyä kaikessa EU-rahoituksessa. Suomalaista talkootyön mallia voidaan levittää muuallekin Eurooppaan. Leader-toimintatapa vahvistaa asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja heille tärkeiden kehittämisideoiden toteutumisen. Nuoriso-Leader-toimintamallia vahvistetaan kaikissa EU-maissa Suomen mallin mukaan. Nuorten ääni on tärkeää tuoda esiin eri foorumeissa ja kehittämissyhemissä.

Tuetaan ketteriä rahoitusmahdollisuuksia. EU:n rahoitusvälineet ovat avanneet järjestösektorille aivan toisenlaisia mahdollisuuksia kehittämiseen verrattuna siihen, että rahoitus tulisi kotimaisista lähteistä. EU-rahoituksen saavutettavuutta uusille hankehakijoille tulee entisestään parantaa.

Leaderin bottom up -periaatetta tulee hyödyntää laajemminkin kunta- ja aluekehittämisen lisäksi myös kaupungeissa. Näin ei tarvitsisi erikseen puhua "osallistamisesta", vaan toimintamalli sujahtaisi osaksi yleistä toimintakulttuuria. EU- rahoituksen muissa ohjelmissa otetaan Leader-rahoituksesta mallia. Kaupungeille tulee tarjota vastaavaa Leader-toimintamallia ja rahoitusta rakennerahastovaroista. Kaupungeissa on akuuttia tarvetta osallistaa kansalaistoimijoita nuorison pahoinvoinnin, rikollisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Kaupunki-Leaderin toimintamallia on pilotoitu Suomessa onnistuneesti. Suomessa. Kannustetaan maaseudun kehittäjiä ja Leader- ja kylätoimijoita äänestämään EU-vaaleissa.

5 EU TUNNISTAA SUOMEN ERITYISPIIRTEET - KEHITETÄÄN ERILAISIA ALUEITA

Suomen kaltaisten EU:n ulkorajan maaseutualueiden geopoliittinen, taloudellinen ja sosiaalinen kehitys on tärkeää koko Euroopan unionille. Suomessa on harvaan asuttua maaseutua ja vahvan muuttotappion alueita, joiden kehittämiseen EU-rahoitusta tarvitaan. Maaseudun kehittäminen on tiiviisti sidoksissa muuhun aluekehittämiseen ja turvallisuuspolitiikkaan. EU:n tulee kohdistaa merkittäviä ilmasto-, digitalisaatio-, ja klusterirahoitusta suurkaupunkien lisäksi myös maaseutualueille.

EU:n osalta laajemmat hartiat mahdollistavat rahallisen avun kehittämisen ja elinvoiman ylläpitämiseen. Edistämme harvaan asuttujen alueiden kehittymistä ja asumisen mahdollisuutta monipuolisesti. EU-päätäjät tunnustavat jatkossa paremmin Suomen erityispiirteitä:

- Suomi on EU:n maaseutumaisin ja harvaan asutuin jäsenmaa.

- Saaristoisuus rannikolla ja Järvi-Suomessa. Suomi on Euroopan toiseksi saaristoinen maa. Kehitetään saariston saavutettavuutta, asumista ja saariston palveluita. Saaristokylissä pilotoidaan lentäviä kokeiluja ja esimerkiksi lentäviä ruoka- ja tavaralähetyksiä.

- Lapissa tuetaan tunturi- ja kylämatkailua. EU:n tulee rahoittaa ja tukea raiteita, joukkoliikennettä ja infraa, jolla Pohjois-Suomen saavutettavuutta tuetaan. Lappi ja Saamenmaa on saatava paremmin saavutettavaksi matkailijoille. Paikallisten asukkaiden joukkoliikennetarkaisuja tulee kehittää.

- Itärajan kylissä vahvistetaan varautumista ja huoltovarmuutta poikkeusoloissa.

NATO-Suomi tunnustaa ja rahoittaa kyläturvallisuutta EU:n itärajan kylissä.

- Tunnistetaan niukentuneet kehittämisvarat kaupungin läheisellä maaseudulla Etelä- ja Länsi-Suomessa.

6 KESTÄVÄ JA HUOLTOVARMA EUROOPPA

Älykkäät kylät toimivat kestävästi ja ilmaston puolesta. Maaseutu on ilmastomuutoksen sopeutumisessa iso osa ratkaisua. Elinvoimaiset kylät tuovat asutusta kaikkialle Suomeen ja kylätoiminta pitää Suomen osaltaan turvattuna. Kylillä ja kortteleissa tuetaan varautumista, huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä. Yhteiskunnan kriisinkestävyys edellyttää paikallistoimijoiden ottamista mukaan viranomaistoimintaan niin varautumisessa, kriisinhoidossa kuin kriiseistä palautumisessa ja oppimisessakin.

On tärkeää vahvistaa eurooppalaista ruuantuotantoa tasapuolisesti Euroopan eri alueilla. On myös syytä kiinnittää enemmän huomiota ruuan laatuun ja puhtauteen. On syytä vahvistaa maaseutualueiden asutusta ja samalla luoda väestölle entistä paremmat mahdollisuudet siirtyä kaupunkialueilta väljempiin asuinolosuhteisiin.

Metsäpolitiikka kuuluu Suomen kansallisiin käsiin. Metsä on työpaikka, joka on lähellä maaseudun asukasta. EU:n tasolla on tunnistettava suomalaisille arvokas luonnon moninaisuus ja sen tasapaino luonnonvarojen kanssa. Suomen maaseudulla halutaan tulla toimeen omalla työllä. Siihen kuuluu myös se, että on saatava itse käyttäjä omaa omaisuuttaan.

EU-TERMIT TUTUKSI

CAP-suunnitelma = Suomen CAP-suunnitelma (Common agricultural policy / yhteinen maatalouspolitiikka) kattaa maatalouden suorat tuet, maaseudun kehittämisen hanketuet ja osittain maatalouden markkinatuet. CAP-suunnitelmassa kuvataan maatalous- ja maaseutupolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. CAP-suunnitelman sisällöstä päättää Suomessa valtioneuvosto ja EU:ssa Suomen suunnitelman hyväksyy Komissio. CAP-suunnitelman toteuttamista seuraa kansallinen Seurantakomitea.

ELARD = eli European LEADER Association for Rural Development toimii 2000 Leader-ryhmän yhteisenä kattojärjestönä. ELARD:n tavoitteena on vahvistaa LEADER/CLLD- toimintatapaa Euroopassa. ELARD on tehnyt vaikuttamistyötä eri EU:n työryhmissä, vaikuttanut ohjelmavalmisteluun sekä edistänyt maaseutuvisiotyötä. ELARD on vahvistanut hanketyötä eurooppalaisella tasolla. Suomen Kylät ry on ELARD:n jäsen.

ERCA = eli European Rural Community Association (ERCA) on eurooppalaisten kyläliikkeiden verkosto. ERCA valmistelee Euroopan maaseutuparlamenttia ja osallistuu EU:n tasolla työryhmyöhön kylä- ja maaseututeemoilla. Suomen Kylät ry on jäsen.

Euroopan alueiden komitea = muodostuu alueellisten ja paikallisten julkisyhteisöjen edustajista. Alueiden komiteassa on yhteensä 329 edustajaa, joista Suomen valtuuskuntaan kuuluu yhdeksän kunta ja maakuntia edustavaa jäsentä. Esityksen Suomen edustajiksi tekee valtioneuvosto. Nykyiset jäsenet valittiin viiden vuoden toimikaudeksi 2020-2025. Kuntaliitto toimii alueiden komitean Suomen valtuuskunnan sihteeristönä.

Euroopan komissio = Euroopan unionin (EU) toimeenpanoelin. Vuonna 1957 perustettu Euroopan komissio koostuu tällä hetkellä 27 jäsenestä sen puheenjohtaja mukaan luettuna. Se toimii EU:n yleisen edun mukaisesti, on täysin riippumaton EU-maiden kansallisista hallituksista ja vastaa toiminnastaan Euroopan parlamentille. Komissiolla on lakiehdotusten aloiteoikeus useilla politiikan aloilla. Jokaisella jäsenmaalla on yksi komissaari.

Euroopan parlamentti = Euroopan parlamentin 705 jäsentä valitaan välittömällä vaaleilla. Suomessa EU-vaalit käydään 9.6.2024 ja tämä ohjelma toimii Suomen Kylät ry:n vaaliohjelmana.

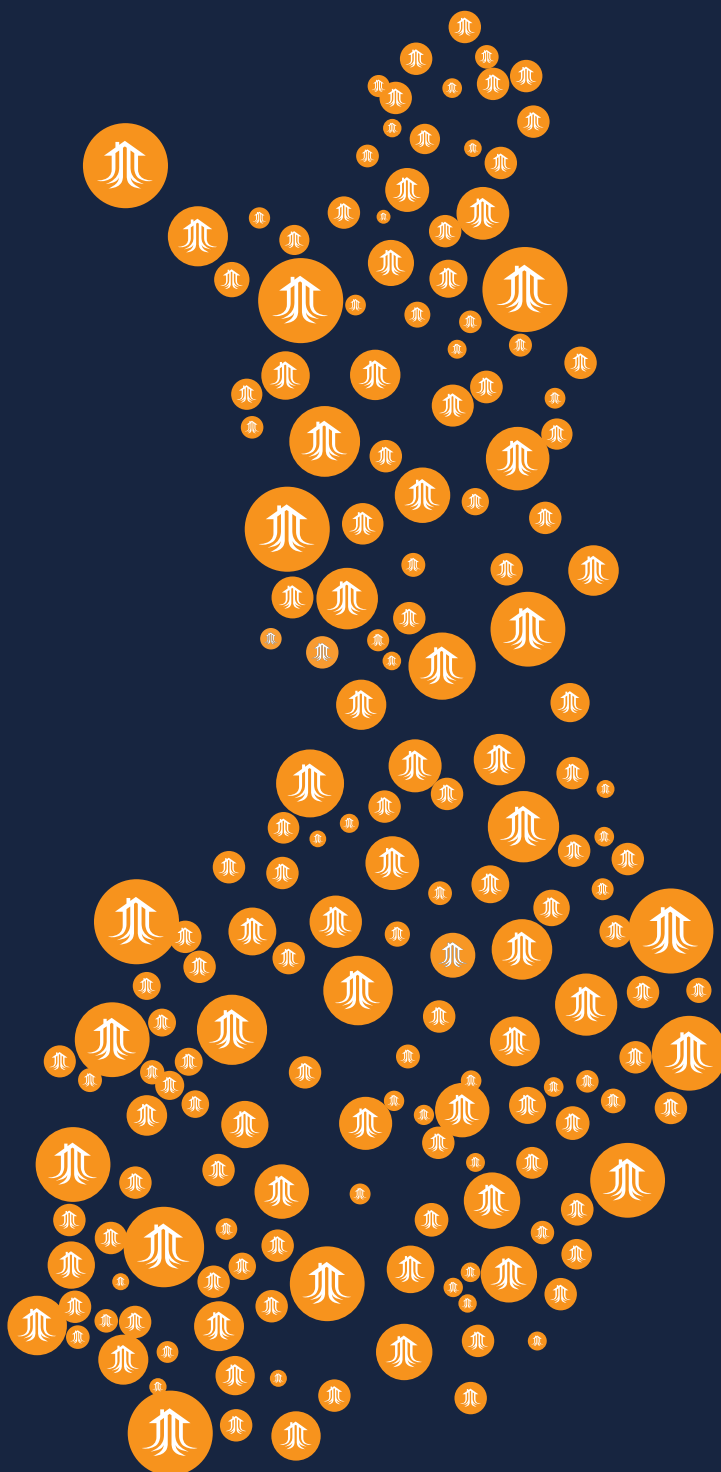
Leader-ryhmät = Suomessa toimii 53 seudullista Leader-ryhmää, jotka neuvovat, verkottavat ja rahoittavat paikallisia toimijoita. Leader-ryhmä neuvoo yhdistystoimijoita ja yrittäjiä kaikissa EU-rahoitusasioissa. Päätöksiä tekee Leader-ryhmän hallitus, jossa on edustettuina paikallisia yrittäjiä, yhdistyksiä, kuntia ja asukkaita. Leader-rahoitus on kaikille jäsenmaille pakollinen osa maaseudun kehittämisrahoituksen kokonaisuutta, korvamerkittynä vähintään 5 prosenttia rahoituksesta. Suomessa rahoitusosuus on 5,6 prosenttia ja esimerkiksi naapurimaa Virossa 10 prosenttia. Leader-rahoitus koostuu EU-osuudesta (43 prosenttia), valtionosuudesta (37 prosenttia ja kuntarahoituksesta (20 prosenttia). Kuntarahoitus on valmiiksi neuvoteltu kaikkien kuntien kanssa vuosille 2023–2027. Leader-ryhmä on matalan kynnyksen kanava saada tietoa EU-rahoituksesta. 2500 eurooppalaisen Leader-ryhmän verkosto on yksi harvoista maaseudun kansainvälistäjistä ja samalla myös Suomen maaseudun vienninedistäjä. Leader luo paikallisyhteisöihin resilienssiä, lievittää eri väestöryhmien polarisaatiota tuomalla eri tavalla ajattelevia samaan pöytään sekä lisää EU:n näkyvyyttä ja legitimitteettiä ruohonjuuritasolla.

Kaupunki-Leader = Useat Leader-ryhmät ovat toteuttaneet toimintaa myös kaupunkialueilla, kuten Kotkassa, Kouvolassa, Imatralla, Porvoossa, Lohjalla, Salossa, Turussa ja Porissa. Toimintaa kaupungeissa on rahoitettu pääosin Euroopan sosiaalirahaston varoin.

PREPARE = eli Partnership for Rural Europe. PREPARE-verkosto kehittää kansalaisyhteiskunta-pohjaisia maaseutuverkostoja EU-jäsenyyttä hakevissa maissa. PREPARE on mukana EU:n tutkimuskonsortioissa ja neuvoa antavissa komiteoissa, joissa tutkitaan maaseutua, vaikutusten arviointia ja kehitetään maaseudun elinvoimaa.

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kaikki asuvat kylissä